

LUNDS
UNIVERSITET

2009-02-19

Kvalitetsarbetet inom Latinämnet

Hösten 2006 fattade styrelsen för Område HT beslut om att lägga ner grundutbildningen i latin. Ämnet klarade inte av att fullgöra sitt uppdrag och bära sina kostnader. Under en tid präglad av sparbetning och nedskärningar och med ytterst små marginaler även för de andra ämnena vid Språk- och litteraturcentrum, fann man ingen annan utväg. Inga nya latinstudenter skulle antas, men de som hade påbörjat sina latinstudier under hösten 2006 skulle kunna läsa fortsättningskurserna under 2007.¹ Redan vårterminen 2008 fick latinet möjlighet att återuppta undervisningen på grundutbildningen tack vare en donation från Thora Ohlssons stiftelse. Under två års tid skulle grundutbildningen byggas upp på nytt. Resultatet av detta arbete skulle därefter komma att ligga till grund för en ny bedömning av latinets framtid vid Lunds universitet. Drygt hälften av dessa två år har nu gått, och grundutbildningen i latin befinner sig sålunda i en fas, där kvalitets- och utvecklingsarbete av naturliga skäl får extra stor uppmärksamhet.

Latinets självvärdering bör läsas i ljuset av ovan beskrivna omständigheter. En redogörelse för hur den nya grundutbildningen skiljer sig från den tidigare modellen kommer att ges, men eftersom det skedde en nedläggning, som även innebar uppsägning av undervisande personal, blir en beskrivning av kontinuitet och regelbundenhet bakåt i tiden i vissa avseenden svår att åstadkomma.

Systematiskt kvalitetsarbete

I sitt kvalitetsarbete följer latinämnet i likhet med övriga ämnen på Språk- och litteraturcentrum institutionens vägledande s k Framtidsplan.² Denna utgår i sin tur från två andra styrdokument, Område HT:s strategiska plan och Lunds universitets strategiska plan (2007-2011)^{3 4} Tre ledord återkommer i samtliga dessa dokument: *kvalitet*, *gränsöverskridande* och *internationalisering*. Dessa ledord är centrala även för latinet; även att utveckla ett *nationellt samarbete* är av stor vikt för vårt ämne.

Grundutbildningen: Kvalitetsutvecklingen inom latinets grundutbildning sker på olika plan. Det kan gälla rent pedagogiska frågor, men också mer strukturella och praktiska t ex vilket takt kurserna bör ha eller vilken tid på dagen lektionerna bör ligga. Det kan också handla om vilka andra ämnen latinet kan samarbeta med för att öka kvaliteten på undervisningen. I detta skede är det viktigt att se latinämnet just i relation till andra ämnen där latinkunskaper kan vara av vikt; det är också angeläget att se vilka studenter som är intresserade av att studera latin och göra utbildningen relevant för dem och praktiskt möjlig att genomföra. Före nedläggningen kunde den som

inte hade läst latin på gymnasiet välja en nybörjarkurs om 15 hp på halvfart (LAT001). Därefter följde en heltidskurs på 30 hp (LAT521, senare LAT541), bestående av 15 hp grammatik och 15 hp text. Bortsett från den första nybörjarkursen gavs alla kurser på heltid. En avgörande förändring i den nya modellen är att man numera kan läsa fyra terminer på halvfart, vilket gör det möjligt att kombinera latinstudier med studier i andra ämnen. Vidare uppnås större flexibilitet genom att termin tre och fyra, som tillsammans utgör grundkursen i latin, också kan läsas var för sig som avslutade kurser. Den ena ägnas klassiska texter, den andra efterklassiska texter. Så kan de studenter som behöver latinkunskaper för sina andra studier välja den epok som är mest relevant för dem. Förändringar i kursstrukturen har gjorts även av pedagogiska skäl: Förr följdes den första grammatikkursen av ännu en grammatikkurs, vilket blev abstrakt och tungt för studenterna. Därpå kom en delkurs med läsning av originaltext, vilket inte introducerats på tidigare stadier. Denna övergång upplevdes av många studenter som abrupt och krävande.⁵ Numera följs Nybörjarkurs I (LATB01) av Nybörjarkurs II (LATB02)⁶, där det visserligen fortfarande studeras grammatik, men nu genom läsning av originaltexter försedda med utförliga grammatiska kommentarer. Texterna läses i en kulturhistorisk kontext och knyter an till fyra olika teman; varje tema inleds av en introduktionsföreläsning med en lärare från Antikens kultur och samhällsliv.⁷ Denna kurs gavs för första gången i höstas och fick mycket positiva omdömen i kursutvärderingen.⁸

De pedagogiska aspekterna är centrala i latinets kvalitetsarbete, så även vårt gränsöverskridande arbete. Under det gångna året har samarbetet med Antikens kultur och samhällsliv vid Lunds universitet utvecklats alltmer, allt ifrån synkronisering av våra scheman till lärarutbyte och gemensamma kurser. Detta samarbete har utvidgats till att gälla våra båda ämnen även vid Göteborgs universitet och har resulterat i ett samverkansprojekt med titeln ”FokusRom”⁹. Initiativtagare är Ida Östenberg (foass. i AKS, Gbg), Gunhild Vidén (prof. i latin, Gbg), Eva Rystedt (prof. i AKS, Lund) och Cajsa Sjöberg (lektor i latin, Lund). Projektet fick samarbetsmedel beviljade från sina respektive fakulteter under våren 2008; medlen används bl a för att bekosta förflyttningen av såväl studenter som lärare mellan de båda universiteterna. Inom projektets ramar anordnas t ex gemensamma kurser och seminariedagar. Hösten 2008 erbjöds i Lund ”Den antika storstaden som landskap och livsmiljö” (15 hp) och under hösten 2009 anordnas i Göteborg kursen: ”Monument, makt, minne – textens roll i det romerska stadslandskapet”. En kurs inom ramarna för FokusRom kommer att förläggas till Svenska institutet i Rom, sannolikt under 2010.

Gränsöverskridande arbete passar ett ämne som latinet utmärkt; kontakter har knutits med representanter för andra ämnen inom Område HT.¹⁰ Ansatser finns även till tvärfakultära samarbeten bl a en kurs på 7,5 hp för medicinstuderande. Som exempel på gränsöverskridande samarbete inom Språk- och litteraturcentrum kan nämnas kursen ”Språk och vetenskapshistoria” (V 2009), där latinet medverkar tillsammans med andra språkämnen från institutionen. Ett exempel till på gränsöverskridande samarbete är de föreläsningar prof. Arne Jönsson återkommande håller inom ramarna för en kurs i etnologi på engelska, som främst riktar sig till våra utbytesstudenter (”Becoming European - contemporary perspectives”). I övrigt kommer *internationaliseringen* in på ett naturligt sätt främst på masters-, forskarutbildnings- och forskarnivåerna. Här kan t ex nämnas

latinämnets samarbete med forskare i klassiska språk vid ett antal universitet kring Östersjön, det s k Colloquium Balticum. Som en del av vårt utvecklingsarbete undersöks även möjligheten att ge nätburna distanskurser i latin.

Masterprogram: Latinet finns med som en av inriktningarna i det nya internationella masterprogrammet i språk och språkvetenskap, som inrättats efter validering enligt LU:s kvalitetsmål för utbildningsprogram¹¹. I dagsläget finns ingen antagen masterstudent i latin.

Forskarutbildningen: Disputationsfrekvensen inom ämnet under de senaste åren har varit god. Under perioden nov. 2005-feb. 2008 avlade fyra latindoktorander sin examen. För närvarande försörjer sig alla fyra inom latin, antingen som lärare eller som forskare. Forskarutbildningen i latin har i dagsläget endast två doktorander, varav den ena kommer att disputera i maj 2009. Studieplaner för en ny forskarutbildning i latin antogs 2008¹².

Regelbundet återkommande granskning och revidering av utbildningen

Latinets nya grundutbildning granskas och revideras ständigt. Kursutvärderingar görs regelbundet¹³. I denna fas är det oerhört viktigt att man är uppmärksam på allt som kan bli bättre. Denna granskning sker således kontinuerligt inom ämnet; inför budgetberedningen 2010 kommer även Språk- och litteraturcentrums ledning och områdesledningen att göra en närmare granskning av utbildningen som underlag för nytt beslut om framtiden för grundutbildningen i latin.

Bedömning och examination av studerande

Vikt lägges vid att examinationen ska utgöra en pedagogisk del av kursen och pröva just de kunskaper och färdigheter som utgör kursplanens mål. Dessutom eftersträvas idag en större variation av examinationsformer; så förekommer t.ex. såväl inlämningsuppgifter som muntlig och skriftlig examination. Vidare undviks numera att alltför många kurspoäng tenteras vid ett och samma tillfälle.

Personalens möjligheter till kompetensutveckling

Ett generöst utbud av kurser för kompetensutveckling i högskolepedagogik erbjuds av CED och bidrar till att realisera LU:s strävan att säkerställa kvaliteten i utbildningen genom att lärarna "är disputerade, har hög ämneskompetens och högskolepedagogisk kompetens".¹⁴ Regelbundet erbjuder även Humanistlaboratoriet på SOL möjligheter att lära sig mer om POD-casting, hur man gör en Powerpoint- presentation m.m.

Lärandemiljö och resurser och stöd till de studerande

Språk- och litteraturcentrum erbjuder sina studenter en mycket god studiemiljö. Här finns SOL-biblioteket med litteratur, datorer och läsplatser, receptionen som ger service, foajén med sitt café som är en naturlig samlingsplats, där man ofta ser studenterna sitta tillsammans och hjälpas åt med uppgifterna inför dagens lektion. På SOL-biblioteket har studenterna sin "egen" bibliotekarie, de får utbildning i informationskompetens och har tillgång till hemsidan "Mitt kursbibliotek". Som stöd i sina studier har studenterna på de lägre nivåerna tillgång till en mentor enligt den

pedagogiska principen Supplemental Instruction (SI)¹⁵. Vid behov kan latinstudenterna vända sig till sin studievägledare på SOL; vidare har område HT en speciell arbetslivscoordinator samt en internationell koordinator som kan hjälpa och vägleda, och även LU stödjer våra studenter genom arbetslivscentrum, den centrala studievägledningen, handikappheten, studenthälsan och studieverkstaden. Humanistkåren ombesörjer val av kursombud och värnar studenternas intressen och utbildningens kvalitet genom representation i olika organ på institutionen, på området osv. Styrelsen för humaniora och teologi har nyligen antagit en Handlingsplan för breddad examinering (retention), tänkt som ”ett stöd i arbetet med att vägleda studenterna genom studierna och öka studenternas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen”¹⁶.

Systematisk insamling av information om utbildningens kvalitet

Under utbildningsplaneringen tas stor hänsyn till kursutvärderingar. De förekommer skriftligt efter såväl delkurs som hel kurs. Även muntliga utvärderingar görs med jämna mellanrum. Vidare inhämtas kontinuerligt de nya kursernas genomströmningssiffror och jämförs med tidigare statistik.¹⁷

Information till allmänheten

Latinet finns representerat i de utbildningskataloger LU och Område HT distribuerar. Dessutom håller latinämnet hemsida för närvarande på att uppdateras för att på ett informativt sätt presentera den nya grundutbildningen i latin. Latinlektorn har regelbunden kontakt med flertalet av regionens gymnasielärare i latin, så även med studie- och yrkesvägledarna (SYV) på gymnasieskolorna i Malmö och Lund. När gymnasieskolorna i den södra landsändan besöker LU under några höstdagar årligen brukar latinämnet bjuda in till en informationsstund.

Representanter för latinämnet har under årens lopp regelbundet brukat medverka med föredrag vid HT-dagarna och en mängd andra evenemang för allmänheten. Vidare tar den s k tredje uppgiften ständigt tid i anspråk för latinämnets lärare, som flera gånger i veckan får svara på allmänhetens frågor och tillhandahålla översättningar till och från latin.

¹ **BILAGA:** SOL-styrelsens skrivelse till områdesstyrelsen för humaniora och teologi: *Åtgärder för att möta den minskade HÅS-tilldelningen 2007*, daterat 061110.

² **BILAGA:** *Framtidsplan för Språk- och litteraturcentrum 2009-2011* (beslut i SOL-styrelsen 2008-12-09).

³ **BILAGA:** *Strategisk plan för Området för humaniora och teologi 2008-2012*. (beslut i styrelsen för humaniora och teologi 2007-12-12).

⁴ **BILAGA:** *Strategisk plan för Lunds universitet 2007-2011*.

⁵ **BILAGA:** Cajsa Sjöberg, *Det ska böjas i tid – att läsa latin i Lund och vikten av en bra början*, högskolepedagogiskt projektarbete, V 2007.

⁶ **BILAGA:** Kursplaner och litteraturlistor för de hittills antagna kursplanerna: LATB01, LATB02 och LATA01.

⁷ Kursen analyseras för närvarande ur ett pedagogiskt perspektiv av Cajsa Sjöberg som projektuppgift inom en högskolepedagogisk fördjupningskurs.

⁸ **BILAGA:** Kursutvärderingar LATB02 (nybörjarkurs II), HT 2008

⁹ **BILAGA:** Handlingar om FokusRom-projektet: projektbeskrivning, kursplaner, seminarieprogram

¹⁰ Centrum för teologi och religionsvetenskap samt Historiska institutionen.

¹¹ **BILAGA:** Utbildningsplan för masterprogrammet Språk- och språkvetenskap (fastställd av kursplanegruppen för Området för humaniora och teologi 2008-08-21)

¹² **BILAGA:** Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå till doktorsexamen i latin vid området för humaniora och teologi (antagen av områdesstyrelsen för humaniora och teologi 2008-01-31)

¹³ **BILAGA:** Kursutvärderingar LATB01 (nybörjarkurs I), VT 2007 och VT 2008. Se även not 8.

¹⁴ Latinprofessorn, Arne Jönsson, har gått en forskarhandledarutbildning och latinlektorn, Cajsa Sjöberg, har efter avslutad fördjupningskurs i CEDs regi totalt tio veckors högskolepedagogisk utbildning.

¹⁵ SI-verksamheten, som är en satsning på områdesnivå, är en form av *peer tutoring* och bygger på principen *collaborative learning*.

¹⁶ **BILAGA:** Handlingsplan för breddad examinering (retention) 2009-2011 (beslut i styrelsen för humaniora och teologi 2008-12-17)

¹⁷ Jämförande statistik över antalet registrerade studenter och deras resultat på kurserna enligt de båda olika modellerna visar en markant ökning av genomströmningen (not 18).

¹⁸ **BILAGA:** Statistik över genomströmningen samt LADOK-utdrag med registreringar och resultat.